

"Att kalla detta vårdval är cyniskt och falskt"

I mitt nätverk finns många mor- och farföräldrar. Vi är ett viktigt stöd till barn och barnbarn till ömsesidig glädje. Vi hämtar på förskola och skola, vi skjutsar till fotboll och gymnastik. Många friska pensionärer reser mer än förr, deltar i olika former av kulturutbud, sporter och kursverksamheter. Många har en så pass hygglig pension att det möjliggör det rika aktiva livet. Vi utgör en växande andel av befolkningen, en stor grupp av resursstarka äldre personer.

Så finns det andra pensionärer, där hälsan sviktar av sjukdom och åldrande, men även människor som tidigt i livet fått funktionsnedsättande sjukdomar som lett till förtidspension och där hälsan försämras i takt med åldrandet. Ofta har de som blivit sjuka tidigt i livet också blivit fattigpensionärer. Under senare år har formerna för äldreomsorg omstrukturerats, att få bo kvar hemma har varit en viktig ledstjärna.

De tidigare ålderdomshemmen byggdes om till en mer hemlik miljö, de boende fick möblera sina rum med egna möbler. Sedan kom servicehusen, då byggdes lägenheter istället för rum, anpassade till äldre och personer med funktionsnedsättning. Hemtjänsten fanns i anslutning och de boende fick ett antal hemtjänsttimmar efter behovsprövning. Servicehusen blev en populär bostadsform, inte minst för att det fanns tillgång till service som frisör, fotvård, arbetsterapi och restaurang.

Under de senaste femton åren har kommunerna dock alltmer fokuserat på att äldre ska bo kvar hemma. Antalet servicehus minskade och olika former av vårdhem försvann, enligt en kartläggning försvann 25 procent av omsorgsboenden i Stockholm samtidigt som antalet äldre har ökat kraftigt.

Många äldre känner sig ensamma och otrygga hemma. Har du

dessutom stora vårdbehov är det en grannliga uppgift för hemtjänsten att organisera vården. Det blir många besök dagligen av ett stort antal personer. Nödvändiga hjälpmedel ska införskaffas. Om du är synskadad vet du inte alltid vem som kommer på besök, dörren är för det mesta olåst (alla har inte nycklar) och det finns ingen riktig kontroll av vem som kommer och går. Vårdformen gör hemmet och den enskilde sårbar, hemmet förvandlas successivt till en institution utan institutionens kontroll.

Tidigare gjorde man institutionerna hemlika, nu gör man hemmen institutionslika?

Utvecklingen mot att få stanna kvar i hemmet har varit bra, men att minska alternativen har styrts framför allt av ekonomiska incitament. Idag kan ingen pensionär i storstadsregionerna välja boendeform eller omfattning av hemtjänst. Tid och innehåll är också hårt styrt, allt för att organisationen ska fungera, inte med den enskildes behov främst. Det är inte formen av vård som är valfri utan vilket bolag som ska utföra den.

Att kalla detta vårdval är cyniskt och falskt.

Barn och äldreministern Åsa Regnér har nu meddelat att regeringen kommer att föreslå att en s k mellanboendeform införs. Det är bra, men är en lösning på sikt och inte för gruppen som idag får avslag av kommunernas äldreomsorg.

Jag hoppas att frågan om fattigpensionärer och gamla och sjukas behov av vård och trygghet ska lyftas under den kommande valrörelsen. Låt då valfriheten bli en sann valfrihet, att det ska vara den som behöver omfattande vård, som själv får avgöra hur man vill bo och vårdas, den sista tiden i livet.

Claudette Skilving